

Cho HS chép phần ghi bảng của các bài soạn từ tuần 22 đến tuần 27

VĂN BẢN

**CHỖ SÓI VÀ CỪU TRONG THƠ NGỤ NGÔN
CỦA LA PHÔNG-TEN**

@ MỤC TIÊU CẦN ĐẠT:

Giúp HS hiểu được cách cảm nhận và mô tả khác nhau giữa nhà khoa học và nhà thơ về cùng một đối tượng là con cừu và con chó sói. Qua đó thấy được đặc điểm của sáng tác nghệ thuật là vừa tôn trọng đối tượng khách quan, vừa đưa vào đối tượng cách nhìn, cách lí giải riêng mang đậm dấu ấn cá nhân.

@ TIẾN TRÌNH DẠY HỌC:

A. Ổn định lớp:

B. Kiểm tra bài cũ:

-Văn bản “Hành trang bước vào thế kỉ mới” của tác giả nào? Viết về v/đ gì?

-Nêu lên những cái mạnh, cái yếu trong tính cách, thói quen của người VN ta?

-Sửa phần luyện tập.

C. Tiến trình tổ chức hoạt động dạy-học:

HOẠT ĐỘNG CỦA GV	GHI BẢNG
<u>Hoạt động 1:</u> <u>I/Đọc tìm hiểu chú thích:</u> -GV hướng dẫn cách đọc và đọc mẫu và gọi HS đọc lại(có thể đọc phân vai) <u>Hỏi:</u> Em biết gì về tác giả Hi-pô-li-ten? <u>Hỏi:</u> Em cho biết vị trí của đoạn trích trong công trình nghiên cứu “La Phông-Ten và thơ ngụ ngôn của ông?” -GV gợi ý HS một số từ khó ở phần chú thích như: bệ hạ, bạo chúa, lấm lét, gã vô lại... <u>Hỏi:</u> Văn bản này thuộc kiểu gì? <u>Hỏi:</u>Theo em nghị luận văn chương và nghị luận xã hội có gì khác nhau? -GV gọi HS chia đoạn và tìm ý chính mỗi đoạn. (Có thể chia thành 3 đoạn- Nên định hướng HS chia 2 đoạn).	<u>I. Giới thiệu tác giả, tác phẩm:</u> (SGK)

HOẠT ĐỘNG CỦA GV

GHI BẢNG

II/Tìm hiểu văn bản:

HOẠT ĐỘNG 2: Phân tích đoạn 1:

❖ Hướng phân tích:

✚ Hướng 1: Có thể kẻ bảng chia 2 cột để đối sánh:

-Cột 1:Hình ảnh con cừu trong thơ La Phong-Ten.

-Cột 2:Hình ảnh con cừu trong bài viết của Buy-Phông.

✚ Hướng 2: Có thể phân tích theo mạch nghị luận:Thơ La Phong-Ten → Buy- Phông → thơ LA Phong-Ten.

-GV gọi 1 HS đọc lại đoạn 1

-GV nêu câu hỏi gợi mở:

Hỏi: Để xây dựng hình tượng con cừu trong bài “Chó sói và cừu non”, La Phong-Ten đã lựa chọn khía cạnh chân thực nào của loài vật này, đồng thời có những sáng tạo gì?

Hỏi: Nhà khoa học Buy-Phông nêu nhận xét gì về loài cừu? Nhận xét ấy có gì khác với La Phong - Ten? Buy-Phông căn cứ vào đâu để đưa ra nhận xét như vậy?

-GV cho HS thảo luận theo tổ:

“Nhận xét cách viết về con cừu của La Phong-Ten và Buy-Phông có gì giống nhau hoặc khác nhau? Vì sao lại có sự khác nhau? Qua việc đối sánh đó, tác giả Hi-pô-li-ten nhận định như thế nào?”

-GV dùng đèn chiếu để phóng to câu hỏi lên bảng.

Hỏi: Theo em các mạch nghị luận trên được Hi-pô-li-ten triển khai theo trình tự lập luận như thế nào?

Hỏi: Tác dụng của trình tự lập luận này ra sao? (GV có thể gợi cho HS đọc lại đoạn 1)

-GV bình vấn đề và chuyển sang hoạt động 4.

HOẠT ĐỘNG 3:Phân tích đoạn 2.

✚ Hướng phân tích :có thể tiến hành theo 2 bước như trên.

-GV cho HS đọc đoạn 2.

Hỏi: Chó sói trong thơ La Phong-Ten là con vật như thế nào?

Hỏi:Dựa vào đâu em có nhận xét như vậy?

Hỏi:Nó tiêu biểu cho hạng người nào trong xã hội?

Hỏi:Buy-Phông có nhận xét gì khác với La Phong-Ten về chó

II. Tìm hiểu văn bản:

✚ Hình tượng cừu:

La Phong-Ten	Buy-Phông
-Tội nghiệp	-Ngu ngốc
-Buồn rầu	-Sợ sệt
-Dịu dàng	-Không biết tránh nguy

⇒Cừu thân thương, tốt bụng.

HOẠT ĐỘNG CỦA GV	GHI BẢNG										
sói? Vì sao ông không nói đến nỗi bất hạnh của chó sói? -GV nêu câu hỏi thảo luận tổ. (Dùng đèn chiếu để phóng to câu hỏi lên bảng) “Chứng minh rằng nhận định hình tượng chó sói trong bài thơ Chó sói và cừu không hoàn toàn đúng như nhận xét của Hi-Pô-Li-Ten mà chỉ phần nào có thể xem là đáng cười (hài kịch của sự ngu ngốc) còn chủ yếu lại là đáng ghét (bi kịch của sự độc ác)? -GV đúc kết lại và cho HS rút ra bài học. <u>Hỏi:</u> Bằng cách so sánh hình tượng chó sói và cừu trong thơ ngụ ngôn của La Phong-Ten với những dòng viết về 2 con vật này của Buy-Phông, Hi-Pô-Li-Ten đã nêu bật được điều gì? -GV cho HS ghi phần ghi nhớ trong SGK vào tập hoặc GV chốt lại các ý lớn. -GV bình: Nhận định của H.Ten đúng vì ông đã nghiên cứu bao quát nhiều bài thơ của La-Phông –Ten (Chó sói và chó nhà, Chó sói và Cò, Chó sói trở thành gã chăn cừu) chứ không riêng gì bài này. Vì nó ngu ngốc đáng cười vì bị đối meo (mấy lần). Nó gian xảo, độc ác, bắt nạt kẻ yếu nên đáng ghét. Đây là nhận xét mà tác giả đúc kết từ việc đối sánh, chọn lựa, rút ra được thể hiện cách nhìn, sự suy nghĩ của nhà văn. Nói cách khác, tác giả cho người đọc dễ dàng nhận thức được rằng hình tượng nghệ thuật không phải là sự sao chép hiện thực mà là sáng tạo của nghệ sĩ trên cơ sở hiện thực, nó còn mang quan niệm, cách nhìn, sự đánh giá riêng của nghệ sĩ. (Có thể thay bằng câu hỏi: Vì sao nhận định của H-Ten ở câu cuối cùng Ông để cho... sự ngu ngốc” sẽ không chính xác nếu chỉ vận dụng vào bài thơ Chó sói và cừu non) III/ Tổng kết: Ghi nhớ: SGK IV/ Luyện tập: HOẠT ĐỘNG 4: Luyện tập-Củng cố. -GV dùng đèn chiếu phóng to câu hỏi trắc nghiệm và gọi HS trả lời Câu hỏi trắc nghiệm: 1-Văn bản được viết theo kiểu nghị luận nào?	2-<u>Hình tượng chó sói:</u> <table border="1" data-bbox="981 1608 1332 2027"><tr><td>La Phong-Ten</td><td>Buy-Phông</td></tr><tr><td>-Bạo chúa</td><td>-Thù ghét</td></tr><tr><td>-Khốn khổ</td><td>-Bộ mặt lấm lét</td></tr><tr><td>-Bất hạnh</td><td>-Mùi hôi gớm ghiếc</td></tr><tr><td>-Gây giố xương</td><td></td></tr></table> ⇒ Chó sói ác độc, ngu ngốc.	La Phong-Ten	Buy-Phông	-Bạo chúa	-Thù ghét	-Khốn khổ	-Bộ mặt lấm lét	-Bất hạnh	-Mùi hôi gớm ghiếc	-Gây giố xương	
La Phong-Ten	Buy-Phông										
-Bạo chúa	-Thù ghét										
-Khốn khổ	-Bộ mặt lấm lét										
-Bất hạnh	-Mùi hôi gớm ghiếc										
-Gây giố xương											

HOẠT ĐỘNG CỦA GV	GHI BẢNG
a. NL về sự việc đời sống. b. NL xã hội. c. NL văn chương. d. NL về tư tưởng đạo lí 2-Bài văn NL trên trở nên sinh động nhờ vào cách triển khai lập luận của tác giả: a. Đúng b. Sai. -GV có thể đặt câu hỏi để khéo léo gd HS: Qua phân tích cách nhìn của nhà thơ và nhà khoa học của H-Ten, các em thích nhân vật chó sói hay cừu non? Vì sao? -GV cho HS đọc bài thơ trích. (Phần đọc thêm). HOẠT ĐỘNG 5: Dặn dò. -GV dặn dò HS học bài và chuẩn bị bài mới “Liên kết câu và liên kết đoạn văn” -Hướng dẫn soạn các câu hỏi 1,2,3 SGK/43.	III. Tổng kết: Đặc trưng của sáng tác nghệ thuật là mang đậm cách nhìn, cách nghĩ riêng của nhà văn.

VĂN BẢN (Hướng dẫn đọc thêm)

Chế Lan Viên

@ MỤC ĐÍCH YÊU CẦU:

@ TIẾN TRÌNH GIẢNG DẠY:

1.Ổn định lớp:

2.Kiểm tra bài cũ:

-Qua văn bản “Chó Sói và Cừu trong thơ ngụ ngôn của La Phong-ten”, em hãy cho biết trong bài NLVH, ta có thể vận dụng hiệu quả phương thức lập luận nào?

-Theo em, thơ ngụ ngôn La Phong-ten có đặc trưng gì?

3.Giới thiệu bài mới:

Tình mẫu tử là tình cảm thiêng liêng cao đẹp. Biết bao người mẹ đã gửi tình yêu thương của mình qua từng lời ru ngọt ngào, có lẽ nhà thơ Chế Lan Viên đã từng xúc động khi lắng nghe những lời ru thấm đượm tình mẹ ấy, để rồi ông đã gửi gắm những rung cảm của mình qua bài con cò.

Hoạt động của thầy và trò	Ghi bảng
<u>Hoạt động 1</u> : Đọc – tìm hiểu chú thích. Tìm hiểu về tác giả, tác phẩm. GV cho hs đọc chú thích về tác giả trong SGK. GV giới thiệu những nét cơ bản về nhà thơ (GV có thể đưa chân dung tác giả) tên tác phẩm tiêu biểu là <u>Điêu tàn</u>..., nêu xuất xứ tác phẩm trích trong tập “<u>Hoa ngày thường</u>”. GV hướng dẫn đọc, tìm hiểu chú thích và bố cục. Lưu ý cách đọc câu thơ có nhịp ngắn, dài không đều, các câu điệp cấu trúc gần với điệu hát ru. GV đọc mẫu phần 1, gọi hs đọc. GV hỏi thể thơ trong bài thơ? (tự do) -3 phần của bài có nội dung gì ? (Bao trùm toàn bài thơ là hình tượng nào? Mỗi đoạn hình tượng ấy diễn tả như thế nào?) <u>Hoạt động 2</u>: hướng dẫn hs đọc- tìm hiểu văn bản. Tìm hiểu phần 1 -Đoạn thơ gợi cho em nhớ đến hình ảnh Cò ở những bài ca dao từng được làm hát ru nào? <u>Thảo luận</u>: Ở mỗi bài hát ru ấy em cảm nhận được điều gì về thân phận con Cò? GV gợi ý: Em bắt gặp hình tượng con cò như thế nào trong những bài ca dao ? -Hình tượng con cò bay lả bay la gợi liên tưởng đến điều gì? - Con cò bay la ⇒ cò nhọc nhằn trong nhịp sống thong thả, bình yên. -con cò đi ăn đêm ⇒ cò lặn lội kiếm sống. ⇒ tượng trưng cho người mẹ, người phụ nữ nhọc nhằn lam lũ. -Cò đi ăn đêm diễn tả đời sống như thế nào? GV nhận xét – sơ kết ý -Em cảm nhận được điều gì về cách đón nhận của em bé non nớt đối với hình tượng cò từ những lời ru ? (em bé đã hiểu ý nghĩa của hình tượng con cò chưa? Những câu thơ nào nêu rõ ? Cò trong lời ru đến với em có nghĩa gì?) ⇒ Từ việc cảm nhận của em bé trong lời ru về hình con cò, em thấy cách đón nhận điệu hồn dân tộc của mỗi con người như thế nào? (GV có thể bình ý này: Hình ảnh con cò đến với tâm hồn tuổi ấu thơ một cách vô thức, đón nhận sự vỗ về trong những âm điệu ngọt ngào dịu dàng của lời ru ⇒ cảm nhận bằng trực giác tình yêu và sự che chở của người mẹ. Đây cũng là bước khởi đầu để bồi dưỡng tâm hồn	<u>I Giới thiệu</u>: 1) Tác giả 2) Tác phẩm: 3) Bố cục : 3 phần .Con cò – lời ru. .Con cò –cuộc đời. .Con cò – Lòng mẹ. <u>II . Tìm hiểu văn bản</u> <u>1.Con cò- lời ru</u> <u>Con còn bế</u> trên tay <u>Con chưa biết con cò</u> <u>Nhưng trong lời mẹ hát</u> <u>Có cánh cò</u> đang bay ⇒ Điệp từ, nhịp thơ ngắn. + Lời ru của mẹ đã mang cánh cò đến giấc ngủ của con. bay lả bay la cổng phủ Đồng Đăng Con cò ăn đêm. gặp cảnh mềm sợ xáo măng . Lời ru của mẹ đầy ắp những cánh cò. -Ngủ yên! Ngủ yên !Ngủ yên! -Con chưa biết : con cò, com vạc, những cảnh mềm. ⇒ Em bé đón nhận cò trong lời ru thật mơ mộng (êm ái vô tư như tuổi thơ em). Hình ảnh con cò trong lời ru đi vào lòng em bé một cách vô thức ⇒ bước đầu nuôi dưỡng tâm hồn con người. <u>2. Con cò – Cuộc đời</u> <u>a. Khi còn trong nôi</u> -Cò vào trong tổ

Hoạt động của thầy và trò	Ghi bảng
con người, hòa với điệu hồn dân tộc, nhân dân.) <u>Hoạt động 3:</u> Hướng dẫn phân tích phần 2 -Hình tượng con cò trong đoạn 2 gắn bó với mỗi con người ở những chặng nào? Ý nghĩa của hình ảnh cò trong mỗi hình ảnh ấy thể hiện như thế nào? -Hình tượng cò khi con ở trong nỗi gọi cho em liên tưởng đến ai? Người đó quan trọng với em như thế nào? -Khi em đi học, cò xuất hiện gần gũi với em như thế nào? -Khi con khôn lớn con muốn làm gì? Em hiểu vì sao người con có mơ ước thành thi sĩ? Cò lại xuất hiện trong đời con như thế nào? Thảo luận: theo em, đằng sau hình ảnh của cò, nhà thơ con muốn ca ngợi ai?	-Hai đứa đắp chung đôi. -Con ngủ ⇒ cò cùng ngủ. ⇒Cò hóa thân trong người mẹ chở che, lo lắng cho con từng giấc ngủ . <u>b. Khi đi học.</u> -Con theo cò đi học. -cò chấp cánh những ước mơ cho con. ⇒ Cò là hình tượng người mẹ quan tâm chăm sóc, nâng bước cho con. <u>c. Khi con khôn lớn</u> -Con làm thi sĩ bởi tâm hồn con được chấp cánh bao ước mơ, con viết tiếp hình ảnh cò trong những vần thơ cho con. ⇒ Cò là hiện thân của Mẹ hiền, âm thầm nâng bước cho con suốt chặng đời con.
<u>Hoạt động 4</u> Hướng dẫn phân tích phần cuối -4 câu thơ đầu đoạn gọi em suy nghĩ gì về tấm lòng người mẹ? Hai câu thơ “Con dù lớn ... Đi hết đời....theo con ” Đã khái quát một quy luật của tình cảm, đó là quy luật gì? -Những câu ca dao tục ngữ nào nói về điều đó? (Nước mắt chảy xuôi...) Gv bình thấy được những suy tưởng triết lý trong thơ Chế Lan Viên). -Nhận xét gì về giọng điệu đoạn cuối : à ơi...	<u>3. Con cò – Lòng mẹ</u> Hình ảnh Cò gợi suy ngẫm và triết lý về ý nghĩa của Mẹ và lời ru. -cò là biểu tượng người mẹ ở bên con suốt đời “Dù ở gần con ...” Từ sự thấu hiểu tấm lòng người mẹ, nhà thơ đã khái quát một quy luật của tình cảm có ý nghĩa bền vững, rộng lớn và sâu sắc: Lòng mẹ luôn bên con làm chỗ dựa vững chắc suốt đời con . ⇒ Giọng điệu đoạn cuối đúc kết ý nghĩa phong phú của hình tượng con Cò trong những lời ru.
<u>Hoạt động 5</u> Hướng dẫn tổng kết -Hãy khái quát những nét nghệ thuật chính của bài thơ? -Hình tượng cò từ những lời ru và bài thơ gợi cho em suy nghĩ gì về ý nghĩa của lời ru trong đời sống con người ?	<u>III.. Ghi nhớ</u> SGK trang 48
<u>Hoạt động 6</u> Hướng dẫn luyện tập –củng cố –dặn dò. -GV nêu câu hỏi 1/48 Chỉ ra cách khai thác lời ru ở 2 bài thơ “Khúc hát ru...” và “Con cò”? -Viết một đoạn văn nêu suy nghĩ về người mẹ – bóng mát của cuộc đời con.	<u>IV .Luyện tập</u> Cách khai thác lời ru. -Bài khúc hát ru tác giả vừa trò chuyện với em bé, vừa nói về ước mơ của mẹ qua lời ru. -Bài “con cò” gọi lại điệu hát ru⇒ ca ngợi tình mẹ và ý nghĩa của lời ru .

Hoạt động của thầy và trò	Ghi bảng
Chuẩn bị : Cách làm bài văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí .	

MÙA XUÂN NHỎ NHỎ?

Thanh Hải

@ MỤC TIÊU CẦN ĐẠT: (SGK)

@ TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG DẠY VÀ HỌC:

Hoạt động của thầy và trò	Ghi bảng
Hoạt động 1: 1.Kiểm tra bài cũ : 2.Giới thiệu bài mới : 3. Cho HS đọc ít nhất 2 lần bài thơ... Hoạt động 2: I. Tìm hiểu khái quát về tác giả và tác phẩm : 1. <u>Tác giả</u> : Cho HS đọc phần chú thích trong SGK. Lưu ý : Thanh Hải là nhà thơ của xứ Huế... ông mất vào tháng 12-1980... 2. <u>Tác phẩm</u>: - Hoàn cảnh sáng tác : tháng 11-1980. Bài thơ được viết trên giường bệnh, khi nhà thơ cận kề với cái chết. - Bài thơ được viết theo thể loại gì? Gồm có mấy khổ? Nhận xét số câu trong mỗi khổ? Em thấy có điểm gì đặc biệt trong mỗi khổ thơ về mặt nghệ thuật? Từ đó tạo nên nhịp điệu như thế nào cho bài thơ? - Bài thơ còn có giọng điệu ra sao?	I. Giới thiệu: 1.<u>Tác giả</u> : SGK 2.<u>Tác phẩm</u>: - Thơ năm chữ.... - Nhịp thơ ... - Giọng thơ thay đổi theo mạch cảm xúc. - Chủ đề – nội dung: Tình yêu quê hương đất nước và con người của nhà thơ Thanh Hải được thể hiện qua cảm xúc của ông về mùa xuân và ước cống hiến vô cùng chân thành. - Bố cục hai phần: 3 khổ đầu: Cảm xúc về mùa xuân. 3 k cuối: Ước nguyện cống hiến chân thành .

- Theo em, chủ đề bài thơ là gì? Những nội dung nào thể hiện chủ đề đó?

- Với nội dung như vậy, em sẽ chia bố cục bài thơ ntn?

Hoạt động 3:

Phân tích bài thơ :

1) Cảm xúc trước mùa xuân:

a. Mùa xuân thiên nhiên: (khổ 1)

* HS đọc khổ thơ 1:

Khổ 1 là bức tranh mùa xuân đang về.

? Em có nhận xét gì về bức tranh này?

(những hình ảnh, màu sắc, âm thanh...)

? Cảm xúc của tác giả trước vẻ đẹp và sức sống của mùa xuân như thế nào ?

(Chú ý động từ **mọc** mở đầu bài thơ...cảm thán từ **ơi, chi...** từng giọt long lanh... từ **giọt** gợi tả điều gì? Câu thơ **tôi đưa tay tôi hứng...** gợi lên hình ảnh như thế nào? Nếu viết **tôi đưa tay ra hứng** thì câu thơ có thay đổi sắc thái không?...)

* Từ mùa xuân tươi thắm của thiên nhiên, nhà thơ liên tưởng đến mùa xuân của đất nước, của dân tộc, của cách mạng vì bấy giờ nhân dân đang trong thời kì xây dựng, phát triển xã hội chủ nghĩa...

b. Mùa xuân đất nước: (Khổ 2, 3)

? Đọc 2 khổ này, em có nhận xét gì về nhịp điệu của nó? Nhịp điệu đó được tạo nên bởi yếu tố nào?

(nhịp điệu khẩn trương hối hả như nhịp sống của 1 đất nước đang trong thời kì đổi mới... những điệp từ **mùa xuân, lộc, tất cả...**)

? Con chim chiền chiện hót vang lừng, bông hoa tím biếc nở thơm ngát... làm nên mùa xuân thiên nhiên, còn Mùa xuân cách mạng được làm nên từ những ai?

? Tâm niệm của nhà thơ được thể hiện qua những hình ảnh, biểu tượng, từ ngữ và cách diễn đạt rất gợi cảm như thế nào ?

Thảo luận:

Phân tích đoạn thơ "Ta làm con chim hót ... dù là khi tóc bạc.". Từ phân tích đó, em có suy nghĩ gì về cuộc sống con người hôm nay?

II .Tìm hiểu văn bản :

1) Cảm xúc trước mùa xuân

a. Mùa xuân của thiên nhiên :

- Dòng sông xanh
- Bông hoa tím biếc
- Tiếng chim chiền chiện hót vang trời

→ Không gian cuộc sống , màu sắc tươi thắm của mùa xuân , âm thanh vang vọng .

Cảm xúc nhà thơ :

“ Từng giọt long lanh rơi,

Tôi đưa tay tôi hứng ”

→ Niềm say sưa , ngây ngất trước vẻ đẹp của thiên nhiên .

* Sự chuyển đổi cảm giác .

Cảm xúc rất riêng của Thanh Hải...

b. Mùa xuân đất nước :

- Người cầm súng
- Người ra đồng
- Lộc giắt đầy trên lưng
- Lộc trải dài nương mạ

→ Chiến đấu và lao động hai nhiệm vụ song song . Sức sống của mùa xuân đất nước được cảm nhận trong nhịp điệu hối hả, âm thanh rộn rã.

2) Ước nguyện chân thành của nhà thơ :

“ Ta làm con chim hót

..... Lặng lẽ dâng cho đời

→ Điệp ngữ , hình ảnh giản dị, tự nhiên, giàu ý nghĩa.

Khát vọng dâng hiến cho đời

Hoạt động 4: Tổng kết

Em hiểu như thế nào về nhan đề “Mùa xuân nho nhỏ” ?
Nêu chủ đề bài thơ một lần nữa. Cách ngắt nhịp, gieo vần, điệp ngữ được sử dụng như thế nào để tạo được nhạc điệu ấy?

“ một mùa xuân nho nhỏ ” khiêm tốn
thầm lặng.

III. Ghi nhớ: (SGK/58)

IV. Luyện tập :

DẶN DÒ:

- Học thuộc lòng bài thơ
- Phát biểu cảm nghĩ của em về nhan đề bài thơ trong một đoạn văn từ 5 đến 8 câu.
- Soạn bài: “ Viếng lăng Bác”

VIẾNG LĂNG BÁC

Viễn Phương

@ **MỤC TIÊU CẦN ĐẠT:** (SGV)

@ **TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG DẠY VÀ HỌC:**

1. Ổn định tổ chức
2. Bài cũ : Cảm nhận của em về bài thơ Mùa xuân nho nhỏ của Thanh Hải ?
3. Bài mới :

Năm 1976 đất nước thống nhất, lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh khánh thành, nhà thơ Viễn Phương được vinh dự cùng đoàn đại biểu miền Nam ra thăm miền Bắc vào lăng viếng Bác. Xúc động trước lăng Người, tác giả đã sáng tác thành công bài thơ *Viếng lăng Bác*

Hoạt động của thầy và trò

Ghi bảng

Hoạt động của thầy và trò	Ghi bảng
<u>Hoạt động 1.</u> - Tìm hiểu tác giả và tác phẩm ? Nêu những nét chính về tác giả Viễn Phương? Bài thơ ra đời trong hoàn cảnh nào? - Hướng dẫn cách đọc - GV đọc mẫu Hướng dẫn HS đọc. Giọng đọc vừa trang nghiêm vừa tha thiết sâu lắng. Hơi nhanh và cao giọng ở khổ cuối HS đọc chú thích ? Cảm hứng bao trùm toàn bài thơ là gì?(Niềm xúc động thiêng liêng, thành kính, biết ơn pha lẫn nỗi xót đau khi tác giả ra viếng lăng Bác) ? Tâm trạng của tác giả được diễn tả theo trình tự thời gian và không gian nào? <u>Hoạt động 2.</u> Tìm hiểu văn bản * <u>Khổ 1:</u> ? Cách xưng con của tác giả ở đầu bài thơ có ý nghĩa gì? ? Người con đã cảm nhận những gì đang diễn ra trước lăng Bác? ? Vì sao cảm nhận đầu tiên với con lại là hàng tre nơi lăng Bác? ? Tác giả đã phát hiện và ca ngợi vẻ đẹp nào của cây tre? Phân tích nghệ thuật ẩn dụ trong khổ thơ? ? Ý nghĩa của từ cảm thán ôi trong câu thơ? → Hình ảnh hàng tre thân thuộc bên lăng Bác đã trở thành sức sống bền bỉ kiên cường của dân tộc (Cho HS liên hệ với bài thơ tre Việt Nam của Nguyễn Duy, tre trong công cuộc giữ nước, tre trong đời sống con người... để thấy được giá trị biểu tượng của hình ảnh này...) ? Phần đầu bài thơ làm hiện lên quang cảnh lăng Bác như thế nào ? * <u>Hs đọc khổ 2</u> ? Nhận xét của em về 2 câu đầu khổ 2?	I. Giới thiệu: 1. Tác giả: 2. Tác phẩm: - Hoàn cảnh sáng tác - Nội dung – chủ đề - Bố cục II. Tìm hiểu văn bản <u>Khổ thơ 1:</u> Con ở miền Nam ra thăm... ...thấy... hàng tre bát ngát Bão táp mưa sa...thăng hàng (Nghệ thuật ẩn dụ) -> tượng trưng cho dân tộc Việt Nam -> tự hào đối với đất nước, dân tộc

Hoạt động của thầy và trò	Ghi bảng
? Tác giả đang ở vị trí nào? ? Ý nghĩa ẩn dụ của mặt trời thứ hai là gì? Vì sao có thể tạo một ẩn dụ như thế ? ? Điều đó nói lên tình cảm của nhà thơ ntn? ? Hai câu thơ : <i>Ngày ngày dòng người đi trong thương nhớ- Kết tràng hoa dâng bảy mươi chín mùa xuân</i> đã miêu tả cảnh gì? Tác giả đã dùng biện pháp tu từ nào để miêu tả? ? Hãy phân tích phép tu từ vừa nêu trong bài thơ? ? Khổ 2 đã bộc lộ tình cảm của nhà thơ ntn về Bác? * <u>HS đọc khổ ba</u> Khổ thơ diễn tả cảm xúc suy nghĩ của tác giả khi ở trong lũng. Lúc này bước chân của VP đã chậm chậm đến gần Bác hơn, có thể nhìn thấy rõ khuôn mặt Bác đang chìm vào giấc ngàn thu... Hướng dẫn THẢO LUẬN nhóm ? Hình ảnh nào trong khổ thơ có sức biểu cảm trực tiếp tâm trạng xúc động cao độ của tác giả khi ngắm Bác ngủ ? Cảm nhận của em về lời thơ này qua từ biểu cảm trực tiếp đó ? Các nhóm trình bày-nhận xét chéo-GV bổ sung đánh giá * <u>Học sinh đọc khổ cuối</u> ? Cùng với nước mắt tuôn trào khi rời lũng ,người con đã nguyện ước những gì? ? Phân tích tác dụng của phép điệp ngữ :<i>muốn làm</i> trong khổ thơ ? ? Phân tích hình ảnh cây tre ở đầu và cuối bài thơ? <u>Hoạt động 3</u> Tổng kết - Đọc lại và diễn cảm bài thơ ? Em có nhận xét gì về giọng điệu của bài thơ? Những yếu tố nghệ thuật chính nào góp phần thể hiện giọng điệu đó ? Liên hệ :Bài thơ <i>Viếng lũng Bác</i> đã nói hộ lòng ta những tình cảm nào với Bác Hồ ? (ngưỡng mộ , kính yêu, tự hào và biết ơn Bác ...) <u>Hoạt động 4</u> Luyện tập	<u>Khổ thơ 2:</u> ...Mặt trời đi qua trên lũng ...Mặt trời trong lũng rất đỏ (hình ảnh sóng đôi ->ẩn dụ) ->sự tôn kính ...dòng người đi trong thương nhớ <u>Kết tràng hoa</u> dâng bảy mươi chín mùa xuân (điệp ngữ, hình ảnh ẩn dụ sáng tạo) ->Tấm lòng thành kính <u>Khổ thơ 3:</u> Bác nằm trong giấc ngủ bình yên Giữa một <u>vầng trăng</u> sáng dịu hiền ...<u>trời xanh</u> mãi mãi ...<u>nhói</u> trong tim (hình ảnh ẩn dụ) ->giấc ngủ bình yên ,trong thương nhớ ->Bác sống mãi trong với non sông đất nước .Nhưng đau xót tận cùng khi Bác vĩnh viễn ra đi <u>Khổ thơ 4:</u> - Thương trào nước mắt... - Muốn làm chim hót - Muốn làm đóa hoa - Muốn làm cây tre (điệp ngữ)->ước nguyện được ở bên Bác ,hóa thân hòa nhập vào cảnh vật để bước tiếp lí tưởng của Người

HOẠT ĐỘNG DẠY VÀ HỌC	GHI BẢNG
? Em hãy xác định thể loại của văn bản? ? Cho biết nội dung và chủ đề bài thơ? *HOẠT ĐỘNG 2: ? Đọc lại bài thơ và cho biết những từ ngữ, hình ảnh nào diễn đạt sự chuyển mùa? ? Giá trị gợi cảm của những chi tiết, hình ảnh thơ đó là gì? ? Em hãy phân tích giá trị biểu đạt của các từ láy “<i>chùng chình, dềnh dàng, vội vã</i>”? THẢO LUẬN: ? Nhận xét về tâm trạng cảm nhận và cách miêu tả thiên nhiên của nhà thơ Hữu Thỉnh? (Hs trao đổi theo nhóm, trình bày trước lớp-> GV nhận xét và bình: Nhà thơ có một tâm trạng ngỡ ngàng, nhận ra cảm xúc bàng khuâng: <i>Bỗng, Hình như</i> có mùi thoang thoang, mộc mạc của hương ổi quê nhà phả trong gió. Cảm giác đến thật bất chợt “<i>bỗng nhận ra</i>” cứ vấn vít, vương lại trong tâm hồn nhà thơ khiến ông cảm thấy cả những hạt sương thu mềm mại, ươn ướt giăng qua ngõ. Mùa thu lại về mang theo <i>sương chùng chình qua ngõ</i>, thứ sương thu mềm mại nhẹ nhàng đến tự lúc nào khiến nhà thơ giật mình hơi bối rối, ngỡ ngàng trước hương thu đến bất chợt trên quê hương, nhà thơ hỏi lại mình cho chắc chắn : <i>Hình như thu đã về</i> trên những con đường bờ đê, trên những con sông và cả những cánh chim trời...) ? Theo em, tác giả có suy ngẫm gì trong hai câu thơ cuối? Tại sao vậy? * HOẠT ĐỘNG 3: - Đọc thầm lại bài thơ, cảm xúc ntn đang dâng tràn trong em? Em có nhận xét gì về nghệ thuật của bài thơ? (GV hướng vào ghi nhớ -> Gọi đọc phần ghi nhớ tr.71) *HOẠT ĐỘNG 4: Luyện tập	II. <u>Tìm hiểu văn bản:</u> 1. <u>Sự biến đổi của trời đất sang thu:</u> - <i>Hương ổi trong gió; Sương chùng chình, sông dềnh dàng; Chim vội vã; Mây trôi (vắt mình); Còn nắng – bớt mưa...</i> -> Từ láy có sức gợi tả, gợi cảm - > Dấu hiệu chuyển mùa sang thu. - <i>H/a: Mây vắt sang thu</i> -> Nhân hóa bất ngờ tinh tế gợi không gian trời cao xanh, mây trắng, ít mưa. 2. <u>Cảm xúc của nhà thơ:</u> - <i>Bỗng, hình như</i> -> tâm trạng ngỡ ngàng, cảm xúc bàng khuâng khi thu về. - <i>Sấm sét bất ngờ</i> -> hàng cây không còn bị giật mình -> Nhân hóa, tả thực độc đáo về hiện tượng thiên nhiên, được diễn tả ngộ nghĩnh nhằm gợi cảm suy ngẫm: Dù có những tác động bất thường của ngoại cảnh, cuộc đời nhưng phải có niềm tin vững vàng vào thiên nhiên, cuộc sống. III. <u>Ghi nhớ:</u> - Nghệ thuật thơ trữ tình, giọng nhẹ, lắng đọng. - Vẻ đẹp giao mùa, tâm trạng bàng khuâng, say trước thiên nhiên. * Học ghi nhớ tr 71. IV. <u>Luyện tập:</u> -HS viết đoạn văn lên bảng -> GV sửa

HOẠT ĐỘNG DẠY VÀ HỌC	GHI BẢNG
- Hãy viết một bài văn ngắn diễn tả cảm nhận của nhà thơ trước đất trời chuyển biến lúc sang thu.	- HS trình bày cảm nhận hai câu thơ cho là hay nhất trong bài thơ.

4.Củng cố: GV chốt: tình cảm với thiên nhiên đất trời và cuộc sống quanh ta luôn là tình cảm trong sáng thơ mộng làm thăng hoa tâm hồn mỗi người . Vì thế “Sang thu” sẽ mãi ấn tượng trong tâm hồn các em.

5.Dặn dò

- Học thuộc lòng bài thơ.
- Soạn bài: “Nói với con”
- Tiếp tục viết hoàn chỉnh bài văn ngắn phần luyện tập.

TIẾT 122:

NÓI VỚI CON

Y Phương

@.MỤC ĐÍCH YÊU CẦU:

Giúp HS:

- Cảm nhận được tình cảm thấm thiết của cha mẹ đối với con cái, tình yêu quê hương sâu nặng cùng niềm tự hào với sức sống mạnh mẽ, bền bỉ của dân tộc qua lời thơ Y Phương.
- Bước đầu hiểu được cách diễn tả độc đáo, giàu hình ảnh cụ thể gợi cảm của thơ ca miền núi.
- Bồi dưỡng tâm hồn yêu gia đình, tự hào quê hương dân tộc.

@.TIẾN TRÌNH GIẢNG DẠY:

1. Ổn định lớp

2. Kiểm tra bài cũ

- Đọc thuộc bài thơ “Sang thu” và trình bày hiểu biết của em về nhà thơ Hữu Thỉnh?
- Ghi lại một đoạn thơ mà em yêu thích nhất trong bài thơ và nói rõ vì sao em thích?

3. Bài mới:

HOẠT ĐỘNG DẠY VÀ HỌC	GHI BẢNG
*HOẠT ĐỘNG 1: Tìm hiểu tác giả và tác phẩm: - Hãy đọc chú thích tr 73 và nêu những nét khái quát về tác giả cùng đặc điểm của thơ Y Phương? (HS trình bày->GV chốt lại cho hs gạch trong sách)	I. Giới thiệu: 1.Tác giả: (SGK) 2.Tác phẩm: - Trích từ thơ Việt nam 1945-1985. - Thể thơ tự do.

HOẠT ĐỘNG DẠY VÀ HỌC	GHI BẢNG
- Bài thơ được sáng tác trong khoảng thời gian nào? - GV hướng dẫn đọc: Cần đọc nhẹ nhàng tha thiết như lời tâm tình, thủ thỉ những điều cha nói với con.-> GV đọc mẫu, gọi 2 hs đọc -> cho nhận xét. - Bài thơ viết về điều gì?(đại ý) - Đọc bài thơ em có cảm nhận gì về nhan đề, cấu tứ của bài thơ? (Nhan đề bình dị, lời thơ hồn nhiên chan chất như người dân tộc Tày. Bài thơ gồm 28 câu, câu ngắn chỉ 2 chữ, câu dài 10 chữ, phần nhiều là những câu 4-5 chữ, có câu như khẩu ngữ gợi thấm đẫm tình cha thương con rất mộc mạc, chân tình, ấm áp bằng cách nói của người dân miền núi phía Bắc.) - Em định chia bố cục bài thơ làm mấy phần, ý từng đoạn ra sao? (Đoạn 1: Cha nói với con về sự nâng đỡ của cha mẹ, gắn bó với cuộc sống lao động trên quê hương. Đoạn 2: Nhắc con lòng tự hào về sức sống mạnh mẽ, bền bỉ, truyền thống cao đẹp của con người quê hương, mong ước con hãy kế tục xứng đáng với truyền thống ấy) *HOẠT ĐỘNG 2: Phân tích đoạn 1: - Đọc thầm 4 câu thơ đầu, em có cảm nhận gì về không khí gia đình ? Hãy phân tích niềm vui của cha mẹ muốn nói với con về tình cảm gia đình ? (Không khí gia đình tràn ngập tiếng nói cười bi bô của một em bé đang tập đi, tập nói. Lúc sà vào lòng mẹ, lúc lại níu tay cha. Điệp ngữ “<i>Bước tới</i>” và động từ “<i>chạm</i>” làm rõ cảnh gia đình hạnh phúc, hân hoan đầm ấm.Cả gia đình nâng đón, chăm chút từng bước đi, dành cho con sự ngọt ngào êm ái trong từng tiếng nói tiếng cười.) THẢO LUẬN: - Hãy đọc 7 câu thơ cuối đoạn 1 : + Tại sao nhà thơ lại dùng những hình ảnh: “<i>Đan lờ, cài nan hoa, rùng cho hoa, con đường cho những tấm lòng</i>”; Em nghĩ gì về những hình ảnh thơ này? + Qua những h/a thơ ấy nhà thơ muốn nhắn nhủ với con	- Lời cha nói với con về cội nguồn quê hương, về đất nước, tình người dân quê và lời dặn dò với con. II. Tìm hiểu văn bản: <u>1.Nói với con về tình cảm gia đình và quê hương:</u> - Tình cảm cha mẹ -> nâng đỡ từng bước đi, đón nhận tiếng nói, tiếng cười của con. - Truyền thống của quê hương -> Rừng núi, con đường làng bản che chở, nuôi dưỡng tâm hồn cho con. => Tình cảm ngọt ngào, êm ái, vui tươi của gia đình, thiên nhiên nuôi dưỡng con khôn lớn.

HOẠT ĐỘNG DẠY VÀ HỌC	GHI BẢNG
cuộc sống, giàu nghĩa tình mà còn đáng thương lắm con ơi! Bao gian khó, đói nghèo, thử thách cực nhọc, nhưng người đồng mình “<i>chẳng mấy ai nhỏ bé</i>”, bao niềm vui nỗi buồn đã đeo đuổi luyện rèn và hun đúc chí khí, trí tuệ, tâm hồn cho người dân quê mình. Giờ đây người đồng mình đã “<i>cao đo nỗi buồn, xa nuôi chí lớn</i>”, thể hiện một bản lĩnh sống đẹp của dân tộc Tày có niềm tin, lạc quan và ý chí vươn lên. Cha nói cho con thấy “<i>người đồng mình thô sơ da thịt</i>” chân đất, lưng trần, sống mộc mạc, chân chất nhưng giàu chí khí, lòng cần cù, có niềm tin, chất phác, thật thà đã làm lên truyền thống, phong tục tập quán tốt đẹp của quê hương: “<i>Sống trên đá.....thì làm phong tục</i>” ? Cha còn nói với con điều gì nữa trong đoạn thơ vừa đọc? (Những vất vả của người đồng mình phải chịu sau bao năm tháng dài chiến tranh, quê hương chưa giàu đẹp, nhưng người dân tộc Tày luôn mạnh mẽ, khoáng đạt bền bỉ luôn gắn bó với quê hương dẫu còn cực nhọc đói nghèo phải “<i>lên thác xuống ghềnh...cực nhọc</i>”. Cha muốn nói với con phải gắn bó với quê hương, không được chê, không ngại lo khó khăn thử thách, con không được sống tầm thường, sống hèn kém, phải lao động để “<i>tự kê quê hương</i>”: Người đồng mình: “<i>Sống trên đá không.....thì làm phong tục</i>”) ? Đọc 4 câu thơ cuối, Cha muốn con phải có thái độ như thế nào với quê hương? Cha dặn dò con điều gì? (Cha nhắc con khi “<i>lên đường</i>” không bao giờ được sống tầm thường, “<i>nhỏ bé</i>” con phải sống có nghĩa tình, biết chấp nhận gian khó. Bằng ý chí niềm tin của mình con phải biết vượt lên số phận, sống thủy chung tình nghĩa, tự hào với truyền thống của quê hương để vững bước “<i>lên đường</i>”.)	<u>đẹp của dân tộc mình:</u> - <i>Cao đo nỗi buồn</i> <i>Xa nuôi chí lớn</i> -> Mộc mạc nhưng giàu chí khí, niềm tin, cần cù, nhẫn nại, vượt khó. - <i>không chê đá gập ghềnh</i> <i>Không chê thung nghèo đói,</i> <i>Không lo cực nhọc</i> -> Chịu vất vả và mạnh mẽ, bền bỉ gắn bó với quê hương dẫu còn đói nghèo. - <i>Người đồng mình:</i> <i>Chẳng mấy ai nhỏ bé đâu con</i> <i>Tự đục đá kê cao quê hương</i> -> Sống có nghĩa tình và thủy chung. => Dặn dò con trù mến thiết tha: + Phải tự hào với truyền thống quê hương, biết vượt qua gian khó bằng ý chí nghị lực của mình. + Biết tin tưởng vào truyền thống, phong tục tập quán tốt đẹp của quê hương và vững bước trên đường đời.
*HOẠT ĐỘNG 4: Nhận xét nội dung nghệ thuật của bài thơ: ? Đọc lại bài thơ, em có cảm xúc gì trong câu gọi “<i>con ơi</i>” được lồng vào điệp ngữ “<i>Người đồng mình</i>”?	III. Ghi nhớ: 1. Nghệ thuật: giọng trù mến thiết tha, cách nói dùng nhiều hình ảnh dân tộc miền núi. 2. Nội dung: Ngợi ca những truyền

HOẠT ĐỘNG DẠY VÀ HỌC	GHI BẢNG
(Lời thơ của Y Phương hồn hậu, đậm đà, ấm áp tình cảm thật cảm động: Trước mặt ta như diễn ra h/a người cha hiền từ âu yếm nhìn con, xoa đầu con. Đứa con cúi đầu lắng nghe cha dặn. Cách gọi “ <i>con ơi</i>” được lặp lồng với điệp ngữ “<i>người đồng mình</i>” đứng đều trong bài thơ: <i>“Người đồng mình yêu lắm con ơi!</i> <i>Người đồng mình thương lắm con ơi!</i> <i>Người đồng mình thô sơ da thịt</i> <i>Người đồng mình tự đục đá kê cao quê hương.</i> Lời thơ như những luyến láy, điệp khúc ngân vang âm điệu của tình cha thương con thật dạt dào và xúc động. Con lớn lên cùng “<i>người đồng mình</i>”-<i>bà con mình, anh chị em mình...</i> Vâng nó kết tụ bao tình thương, tự hào của Y Phương nói với con về quê hương, con người Cao Bằng khiến trong mắt cả tâm hồn người đọc, người nghe.) ? Em có nhận xét gì về cách nói của nhà thơ Y Phương với con? (Những h/a ẩn dụ “<i>cao đo...chí lớn</i>”; cách so sánh “<i>như sông như suối</i>”; sử dụng thành ngữ dân gian: “<i>lên thác xuống ghềnh</i>; <i>thô sơ da thịt</i>; điệp ngữ “<i>Sống</i>” nhắc lại 3 lần để nhà thơ khẳng định cho con thấy một tâm thế, một bản lĩnh, một dáng đứng của quê hương làng bản -> điều mà cha muốn nói với con mong con nhận thấy -> cách nói của Y Phương thật cảm động và thấm thía, giản dị mà chắc nịch ,hi vọng sẽ lay động lòng con.)	thống cao đẹp và phong cách của người dân quê hương -> cha nhắc nhở con “<i>lên đường</i>”. IV.LUYỆN TẬP - GV cho hs làm luyện tập tr 74. (cho hs viết lên bảng và nhận xét) - Đọc và phân tích một hình ảnh thơ mà em thích nhất?

4. Củng cố: Đọc lại thật diễn cảm bài thơ.

? Em thích khổ thơ nào nhất? Vì sao?

5. Dặn dò:

- Học thuộc bài thơ; Tiếp tục làm phần luyện tập vào vở cho hoàn chỉnh.
- Soạn bài: Nghĩa tường minh và hàm ý.